

Azonosító
jel:

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

ÉRETTSÉGI VIZSGA • 2013. május 14.

TÁRSADALOMISMERET

EMELT SZINTŰ ÉRETTSÉG VIZSGA

2013. május 14. 14:00

Az írásbeli vizsga időtartama: 240 perc

Pótlapok száma	
Tisztázati	
Piszkozati	

**EMBERI ERŐFORRÁSOK
MINISZTERIUMA**

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

Fontos tudnivalók

A feladatsor két részből áll:

I. rész: mindenki által megoldandó feladatokat tartalmaz a társadalomismeret és a jelenismeret témakörökből

II. rész: két feladatsort tartalmaz:

- A. gazdasági ismeretek
- B. pszichológia

Kérjük, aláhúzással jelölje (fentebb) a vizsgázó, hogy a II. rész két feladatsorából melyiket választja. (Csak az egyik feladatsor megoldásáért kaphat pontot.)

Az írásbeli dolgozat végső pontszámát (maximum 75 pont) az I. rész (maximum 55 pont) és II. rész (maximum 20 pont) pontszámának összege adja meg.

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

2. Elemzés

A sport megítélésének változása az első modern kori olimpiától (1896) napjainkig. Készítsen 10-15 soros elemzést! Válaszában térjen ki az alábbi területekre!

- a) Hogyan változott a sport társadalmi megítélése a modern korban?
- b) Hogyan viszonyul egymáshoz a sport és az üzlet?
- c) Hogyan hatott a doppingra a sportra?

Válaszait indokolja!

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

10 pont	
----------------	--

3. Értelmezés
Értelmezze az alábbi szöveget és adatokat, majd 10-15 sorban válaszoljon az utána feltett kérdésre!

150 évvel ezelőtt egy földlakóra 34 ezer köbméter édesvíz-tartalék jutott; napjainkra ez a szám kevesebb mint egynegyedére esett vissza.

A világon jelenleg mintegy 1,2 milliárd fő, vagyis minden ötödik ember szenved vízhiánytól, azaz nem jut hozzá az emberhez méltó élethez szükséges mennyiségű és minőségű vízhez. Ruanda átlagos vízfogyasztása 10 liter fejenként és naponta, míg Zaragozaé 100, Los Angelesé pedig 400 liter.

Az éghajlatváltozás hatásai következtében egyre megbízhatatlanabbá válik a felszíni vizek vízjárása, a felhalmozódó hulladék és a talajszennyezés pedig a felszín alatti vizek minőségét veszélyezteti. Az EU becslése szerint az unió vízfogyasztása – de legalábbis vízigénye – 2030-ra hatodával lesz több, mint jelenleg. Modern vízgazdálkodással, a termelés és fogyasztás követelményeinek érvényesítésével 40 százalékkal lehetne és kellene csökkenteni a jelenlegi vízfogyasztást.

A világ számos pontján, így például a Közel-Keleten a víz birtoklása évszázadokon át háborúk forrása volt, és ha azt akarjuk, hogy ez többé ne így legyen, akkor át kell gondolni a Föld vízgazdálkodását.

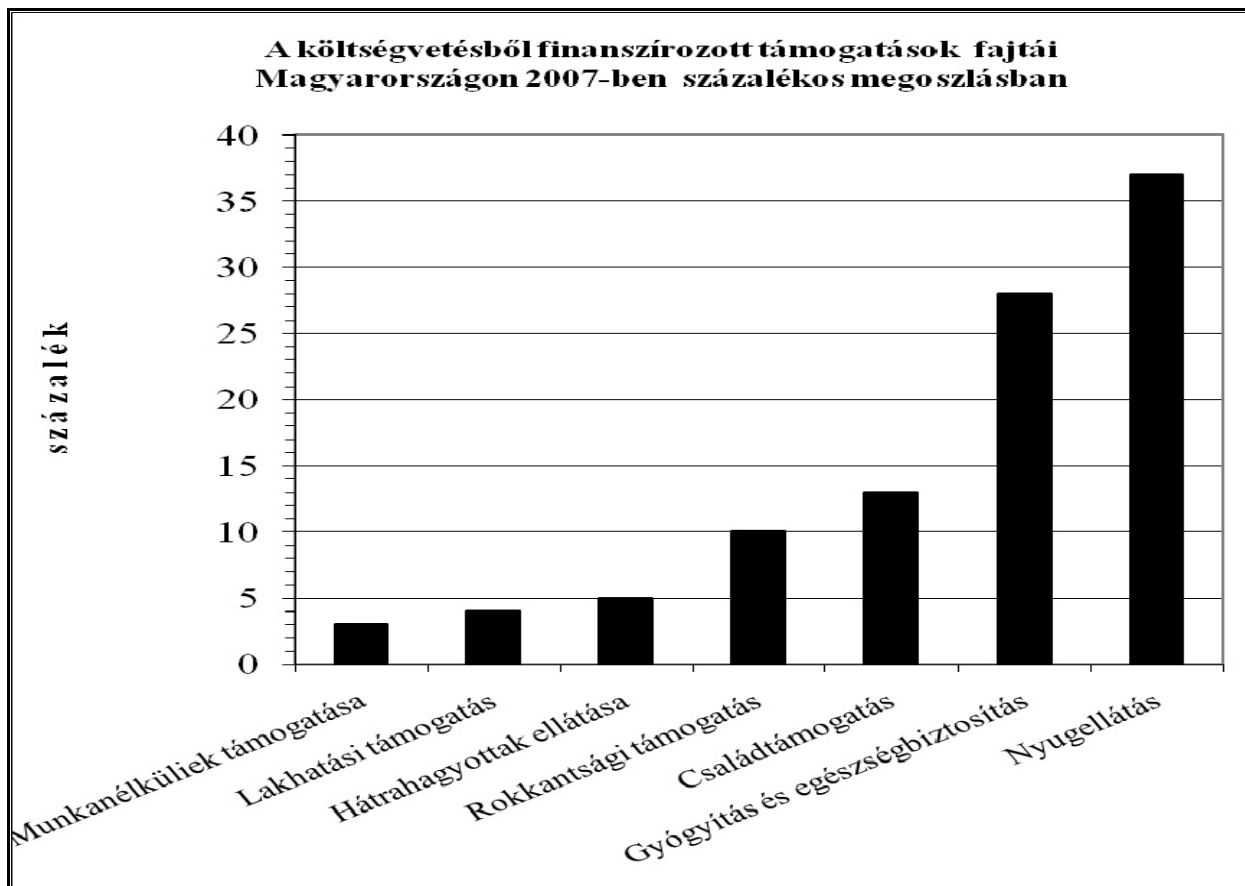
Forrás:<http://www.metrom.hu/> [Szerkesztett változat]

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

4. Ábraelemzés

Az alábbiakban olyan grafikont talál, amely a magyar költségvetésben megjelenő támogatási formák arányát ábrázolja.

Tanulmányozza a grafikont, majd válaszoljon a kérdésekre!

- a) Hányszorosa a nyugellátás a rokkantsági támogatásnak?

.....

.....

- b) Mely támogatási formák képezik a nagyobb tételt a költségvetésben: a munkanélküliek támogatása, a lakhatási támogatás és a hátrahagyottak támogatása együtt vagy a családtámogatás?

.....

.....

- c) A grafikonban szereplő támogatások közül várhatóan melyik terület fogja a legnagyobb társadalmi problémát okozni az elkövetkezendő 25 évben? Miért?

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

3 pont	
---------------	--

5. Fogalomfelismerés

Az alábbi meghatározások, illetve jellemzők közül válassza ki, és írja a négyzetbe a helyes válasz betűjelét!

1. Sztereotip gondolkodás

- A) Könnyed, rugalmas gondolkodás.
- B) Merev, rugalmatlan gondolkodás.
- C) Két vagy több gondolkodásmód dialektikus ötvözése.
- D) Egymástól távol lévő gondolkodásmód egyidejű alkalmazása.

2. Jóléti állam

- A) Olyan politikai rendszer, amely a jóléti szolgáltatások széles körét nyújtja állampolgárai számára.
- B) Olyan politikai rendszer, amely a jóléti szolgáltatások szűk körét nyújtja állampolgárai számára.
- C) Olyan politikai rendszer, amely tervezi a jóléti szolgáltatások bevezetését állampolgárai számára.
- D) Olyan politikai rendszer, amely megakadályozza a jóléti szolgáltatások bevezetését állampolgárai számára.

3. Félperiféria

- A) Olyan országok, amelyek nyersanyagot importálnak a centrum országaiból.
- B) Olyan országok, amelyek készterméket exportálnak a centrum országaiba.
- C) Olyan országok, amelyek nyersanyagot exportálnak a centrum országaiba.
- D) Olyan országok, amelyek nincsenek hatással a centrum országaira.

4. Civil vallás

- A) A felekezetek civil önkéntesei, segítői.
- B) A valláshoz hasonló hiedelmek és rituálék, amelyek olyan világi tevékenységekhez kapcsolódnak, mint a politikai parádék, ünnepségek.
- C) A felekezetek civil elöljárói.
- D) A felekezetek vallási tevékenységének az a része, amely a felekezeten kívüliek számára is elfogadható.

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

5. Globalizáció

- A) Pszichológiai szakkifejezés. Jelentése: teljességre törekvés.
- B) Orvosi szakkifejezés. Jelentése: az egész testre kiterjedő mágneses rezonancia vizsgálat.
- C) Földrajzi szakkifejezés. Jelentése: a Föld szilárd kérgét tanulmányozó tudomány.
- D) Gazdasági szakkifejezés. Jelentése: bonyolult folyamatok összessége, amelyek a gazdaság, a technika, a pénzügy, a politika és a kultúra területén az egész Földre kiterjedő új rendszereket jelöli.

5 pont	
---------------	--

6. Fogalommeghatározás

Az alábbiakban meghatározásokat olvashat. Írja a megfelelő fogalmakat a kipontozott vonalra!

- a) Egyetlen istenben való hit.

.....

- b) Olyan családi csoport, amelyben a rokonok több mint két nemzedéke él együtt közös háztartásban vagy egymáshoz nagyon közel.

.....

- c) A dolgok adott állapotával kapcsolatos feltételezés, amelyet gyakorlati ellenőrzésnek vetnek alá.

.....

- d) Olyan politikai rendszer, amely az állampolgárok egészének vagy részének lehetővé teszi, hogy részt vegyenek a politikai döntéshozatal folyamatában, illetve képviselőket válasszanak.

.....

4 pont	
---------------	--

7. Kiegészítés

Az alábbi mondatok az Európai Unió jelképeit, külső ismertetőjegyeit, szimbólumait mutatják be. Írja be a kipontozott vonalra a megfelelő szavakat!

- a) Az Európai Unió zászlaja alapon darab arany színű, kör alakban elrendezett ábrázol.

- b) Az Európai Unió himnusza
(szerző) (mű címe)

- c) Az Európai Unió jelmondata „Egyesülve a”.

3 pont	
---------------	--

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

II. rész

Ismételten felhívjuk a figyelmét, hogy a II. rész két feladatsorából csak az egyiket kell megoldania, vagy a Gazdasági ismeretek vagy a Pszichológia feladatsort!

A. Gazdasági ismeretek

1. Fogalomfelismerés

Válassza ki, és írja a négyzetbe a helyes válasz betűjelét!

1. A felsoroltak közül melyik a gazdasági társaság?

- A) Holt Költők Társasága
 B) Pest Megyei Kereskedelmi és Iparkamara
 C) Országos Erdészeti Egyesület
 D) Anonimus Betéti Társaság

2. Mit jelent a Cash-flow?

- A) A vállalat évi teljes bevételét.
 B) A vállalkozás hiteleinek forintalapra helyezése.
 C) A vállalati tevékenységből származó nettó pénzbevétel.
 D) Banknak tartozás átütemezése.

3. Az alábbiak közül melyik *nem* tartozik a válságkezelés törvényes módszerei közé?

- A) Végelszámolás.
 B) Csődeljárás lefolytatása.
 C) Átszervezés.
 D) Felszámolási eljárás.

4. Mi a késedelmi pótlék?

- A) A késedelmes adófizetés jogkövetkezménye.
 B) Szerződésben vállalt fizetési határidő elmulasztása után fizetendő pótdíj.
 C) Adóbírság.
 D) Szerződésben vállalt tevékenység késedelmes teljesítése után fizetendő pótlék.

4 pont	
--------	--

2. Igaz-hamis

Döntse el az alábbi állításokról, hogy igazak vagy hamisak! Húzza alá a megfelelőt!

1. A betéti társaságban a beltágok felelőssége korlátlan.

Igaz

Hamis

2. Minden vállalkozás a bejegyzés pillanatától kezdve kötelezően kamarai taggá válik.

Igaz

Hamis

3. Törvényben előírt mértékű alaptőkével kell rendelkeznie annak, aki egyéni vállalkozást hoz létre.

Igaz

Hamis

4. Piaccgazdaságban az ár nem szerepel a fontos szabályzók között.

Igaz

Hamis

2 pont	
--------	--

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

3. Kiegészítés**Egészítse ki az alábbi meghatározásokat!**

1. A a gazdasági társaságok egyik típusa, amelyben a tagok korlátolt felelősséggel rendelkeznek. A tag felelőssége csak a törzsbetétjére korlátozódik. Legfőbb szerve a taggyűlés.
2. Zrt. a cégek azon formája, ahol a nem kerülnek nyilvános forgalomba.
3. A egy mutatószám, amelynek kiszámítása egységes módon történik, értéke egyéves időszakra vetített százalék, amely feltünteti a hitel árát, költségét.
4. Munkaerő: az ember amelyet a munka végzése során mozgásba hoz.

4 pont	
---------------	--

4. Elemzés**Elemezze az alábbi szöveget, majd 10-15 sorban válaszoljon a feltett kérdésre!**

„Az alapvető elgondolás az volt, hogy hagyni kell: a piac mondja meg a marketingosztálynak, mit kell a Linjeflyg légitársaságnak előállítania és eladnia. A marketingosztály azután megmondja az operációs osztálynak, hogy mit állítson elő. Ily módon fejtetőre állítottuk a hagyományos szervezetet. Azelőtt a mérnökök határozták meg, hogy mikor és milyen gépek állnak rendelkezésre, tekintet nélkül arra, hogy az ügyfelek mikor szeretnének repülni. A szolgáltatások csökkentése helyett – a mérnökök valószínűleg ezt javasolták volna – azt választottuk, hogy a pénzügyi gödörből a bevételek növelésével mászunk ki.”

Forrás: Jan Carlzon: Lapítsd le a piramist! Zrínyi Nyomda, 1985.

Milyen jelentős változtatásokat hajtottak végre a fent leírt Linjeflyg légitársaságnál a pénzügyi válság kezelésére? Hogyan és miért hatottak ezek az intézkedések a bevételek növekedésének irányába?

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

.....

.....

.....

.....

.....

.....

5 pont	
---------------	--

5. Ismertetés

Az alábbi szövegrészletből kiindulva 10-15 sorban ismertesse a jó reklám követelményeit!

„Toscani 1982 és 2000 között dolgozott a Benettonnak. A csaknem két évtized alatt számos vitatott kampánnyal rukkolt elő, amelyeken csak a „United Colors of Benetton” felirat volt az egyetlen szöveg. Ezekkel a plakátokkal a Benetton a reklámozás új területére hatolt be, amellyel túllépett a termék népszerűsítésén, a márka filozófiáját igyekezett eladni, a valódi életet jelenítette meg. A riportfelvételek szembeállításával a reklám negédségével azonnal gondolkodóba ejt, és megtöri az emberek passzivitását, hat az érzelmekre.”

Forrás: <http://www.szakkoli.eoldal.hu/cikkek/eloteletek-nelkul/Benetton.html>

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

5 pont	
---------------	--

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

I. rész Társadalomismeret és jelenismeret		Maximális pontszám	Elért pontszám
1. Esszé		15	
2. Elemzés		10	
3. Értelmezés		7	
4. Ábraelemzés		3	
5. Fogalomfelismerés		5	
6. Fogalommeghatározás		4	
7. Kiegészítés		3	
8. Érvelés		4	
9. Forráselemzés		4	
I. rész összesen		55	
II. rész			
A) Gazdasági ismeretek		Maximális pontszám	Elért pontszám
1. Fogalom felismerése		4	
2. Igaz-hamis		2	
3. Kiegészítés		4	
4. Elemzés		5	
5. Ismertetés		5	
B) Pszichológia			
1. Esszé		10	
2. Elemzés, fogalmak		5	
3. Elemzés		5	
II. rész összesen		20	
Az írásbeli vizsgarész pontszáma		75	

Dátum

javító tanár

	elért pontszám egész számra kerekítve	programba bevitt egész pontszám
Feladatsor		

javító tanár

jegyző

Dátum: _____

Dátum: _____